

Jónás könyvének történeti hitelessége

2009.10.15.

Suhai György

Még konzervatív evangéliumi körökben is vitatott Jónás könyve második fejezetének történetisége. Az még „híhető,” mondják, hogy valóban élt valamikor egy Jónás próféta (Jón 1:1) aki „talán” azonos a 2 Kir 14:25-ben említett Jonás prófétával. Még az is „elképzелhető” hogy ez a Jónás valóban járt Ninivében és ott prédikált, hiszen Jézus is megerősíti ezt (Mt 12:39-41). De hogy valóban elnyelte volna őt egy nagy hal és tényleg három napot töltött volna a hal gyomrában és hogy mindezt túlélte volna, na ez aztán mese habbal. A végső konklúzió tehát, hogy Jónás könyve egy mítikus tanmese, melynek erkölcsi tanulsága van a mai ember és az akkori hallgatóság számára, mely tanulság levonásához egyáltalán nem szükséges Jónás történetét történelmi eseményként kezelni.

Csakugyan meg kell, hogy elégedjünk egy ilyen állásponttal? A válasz határozott NEM. Ha közelebbről is megvizsgáljuk Jézus ÚSZ-i utalásait a Jónás próféta könyvében leírt eseményekre, megdöbrentő eredményt fogunk kapni. Vizsgáljuk meg közelebbről Jézus szavait. Jézus a következőket mondja Jónás prófétával kapcsolatban:

Mt 12:39 Ő pedig felelvén, monda nékik: E gonosz és parázna nemzetség jelt kíván; és nem adatik jel néki, hanemha Jónás prófétának jele.

A Bibliában egy „jel” funkciója az esetek döntő többségében az istentől jövő üzenet illetve az üzenet közvetítőjének hitelesítése volt.¹ Jézussal kapcsolatosan (és később az apostoli korban) ez különösképpen is igaz volt. A hitetlenségükben makacsul kitartó vallási vezetők egy ilyen hitelesítést várnak Jézustól, elutasítva azt a rengeteg jelet és csodát, amelyet folyamatosan láthattak Jézus addigi szolgálata során. Jézus válaszként Jónás „jelét” ígéri nekik. Azt monjda, hogy a Jónás „jeléhez” hasonló jellel fogja hitelesíteni Isten számukra Jézus üzenetét!

Mt 12:40 Mert amiképpen Jónás három éjjel és három nap volt a cethal gyomrában, azonképpen az embernek Fia is három nap és három éjjel lesz a föld gyomrában.

Jézus, Jónáshoz hasonlóan három napot és három éjszakát fog tölteni, nem egy hal gyomrában, hanem a fizikai halál állapotában. Jónásnak csupán egy halálközeli megtapasztalása volt, és normális esetben annak is halállal kellett volna végződnie. Nem sűrűn szokták emberek túlelni azt, ha egy hal lenyeli őket. Az hogy Jónás ezt túlélte, óriási csoda volt akkor is és óriási csoda lenne ma is. Ez a csodálatos „jel” hitelesítette Jónás prédikációját a Niniveiek számára (vö. Lk 11:30)! Ez Jézus érvelésének a kulcsa.

Mt 12:41 Ninive férfiai az ítéletkor együtt támadnak majd fel ezzel a nemzetséggel, és kárhoztatják ezt: mivelhogy ők megtértek a Jónás prédikálására; és ímé nagyobb van itt Jónásnál.

Ha elfogadjuk, hogy lesz utolsó ítélet és testi feltámadás a világtörténelem végén, amit én szilárdan hiszek (Mt 25:31-46; Jel 20:11-15), akkor el kell, hogy fogadjuk azt is, hogy mind Jónás prédikálása, mind pedig a niniveiek megtérése egy történelmi esemény volt

¹ Ld. McCasland, S. Vernon. „Signs and Wonders.” *Journal of Biblical Literature* 76/2 (1957): 149-152.

és nem mítikus elemként szerepelnek Jézus üzenetében. Ahhoz, hogy megértsük mi is történt Ninivében, használnunk kell egy kicsit a fantáziánkat. Képzeljük bele magunkat a niniveiek helyzetébe. Megjelenik egy ember, akiről kiderül, hogy három napig volt egy nagy hal gyomrában. Az, hogy ezt túlélte, isteni csoda. Ha pedig, gondolták Ninive lakói, ilyen hatalmas az az Isten, aki meg tudta menteni ezt az embert a biztos halálból, akkor bizony jobban tesszük, ha komolyan vesszük, amit ez az ember mond és megtérünk. Milyen értelemben van tehát itt „nagyobb Jónásnál” Jézus személyében?

Jézus nem csupán egy hal gyomrában fog 3 napot és három éjjelt tölteni, nem csupán egy halálhoz nagyon közeli élményben lesz része, hanem valóban meg fog halni és három napig halott is marad. És őt ebből a halálból fogja visszahozni (feltámasztani) ugyanaz az Isten, aki Jónást is visszahozta a hal gyomrából. Ez még nagyobb csoda lesz, mint Jónás szabadulása volt! Ha a niniveiek hittek Jónásnak, látva/ismerve Jónás „jelét,” jaj mindazoknak, akik nem hisznek Jézusnak látva az őt hitelesítő, a Jónásénál is nagyobb isteni jelet: a 3 napos halálból való feltámadást! Minden okuk meglesz tehát a niniveieknek hogy kimondják a halálos ítéletet Jézus hitetlen nemzettsége felett, akiknek nagyobb „jel” adatott, hogy higgyenek, mint nekik, és mégsem akartak hinni Benne.

Ha tehát a bibliakritikusoknak igazuk van, t.i. hogy Jónás elnyelettetése csupán egy mítikus történet, akkor Jézus szavai hiteltelenné válnak. Ha pedig valaki nem hisz Jónás „jelének” történeti hitelességében, mimódon lesz képes elfogadni Jézus halálból való feltámadásának történelmi tényét, mint isteni üzenetének és egész földi szolgálatának hitelesítését és isteni mivoltának legkomolyabb bizonyítékát?